

JULKINEN

Asia

EU:n rahoitusvälineistä Suomi on hyödyntänyt erityisesti ESIR:ä, vaikka Suomessa yritysrahoitusmarkkinat toimivat yleisesti melko hyvin. Rahoituksen saatavuudessa esiintyy kuitenkin puutteita erityisesti nopeasti kasvavien, voimakkaasti kasvuhakuisten ja kansainvälistyvien yritysten rahoituksessa sekä pitkäaikaisessa lainarahoituksessa. Tätä puutetta ESIR:llä on kyetty paikkaamaan. Suomeen on myönnetty ESIR-rahoitusta 1,4 miljardia euroa, jolla on saatu aikaa 5,6 miljardin euron kokonaisinvestoinnit. Suomi on kuudenneksi tehokkain ESIR-rahaa hyödyntänyt jäsenmaa BKT:hen suhteutettuna (tilanne 2/2018).

Seuraava monivuotinen rahoituskehys 2021+

Rahoitusvälineiden ja erityisesti takausten määrä sekä koko ovat tähän asti kasvaneet edellisiin kehyskausiin verrattuna. Tulevalla kehyskaudella vastaavan suuntauksen odotetaan jatkuvan. Suoran EU:n budjettituen rinnalle ja sen sijaan tulee yhä enemmän markkinaehtoista rahoitusta rahoitusvälineiden ja -takuiden käytön laajenemisen kautta. Tähän suuntaukseen vaikuttaa myös Iso-Britannian maksuosuuden poistumisesta aiheutuva paine rahoituskehysten kokonaistasoon.

EU-tason keskusteluissa on ollut esillä ajatus tarkastella investointeja edistäviä välineitä nykyistä kokonaisvaltaisemmin. Tähän pyrkimykseen vastattaisiin luomalla uusi EU:n investointirahasto "*InvestEU Fund*". Uuteen rahastoon yhdistettäisiin nykyiset budjetin erilliset rahoitusvälineet sekä nykyinen Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR). Kyse olisi EU:n budjettitakauksesta, jonka tueksi luotaisiin EU-budjettiin yksi yhteinen takuurahasto (*Common Provisioning Fund*). Välineiden yhdistäminen ja takaukseen siirtyminen mahdollistaa investointitoimille tarvittavan EU-budjettiosuuden pienentämisen sekä yksinkertaistaa rahoitusvälineiden käyttöä. Käytännössä rahastosta myönnettäisiin EU-budjetin takaus rahoituslaitoksille, jotka toimivat hankkeiden toteuttajina jäsenmaissa.

Lisäksi rahastoon kaavaillaan vapaaehtoista mahdollisuutta kohdentaa kansallisia ERI -rahastojen määrärahoja. Tässä tapauksessa jäsenmaa voisi määrätä hankkeiden toteuttajan. Lisäksi rahasto mahdollistaisi budjettiaavustusten yhdistämisen rahoitusvälineiden kanssa.

Uusi investointirahasto ei kuitenkaan olisi suoraa jatkoa ESIR:lle, mutta se pohjautuisi siitä saatuihin hyviin kokemuksiin ja siinä olisi keskeisesti mukana samat pääperiaatteet kuin ESIR:ssä kuten markkinalähtöisyys, hankkeiden valinta ja hallinnointimuoto. Rahaston tavoitteena olisi vaikuttaa EU:n pitkän aikavälin rakenteellisiin investointipuitteisiin. Rahastossa olisi neljä erillistä temaattista ikkunaa: kestävä infrastruktuuri ml. energiatehokkuus, tutkimus & innovaatiot, pk-yritykset ja sosiaaliset investoinnit.

Tulevalle kaudelle EMU:n kehittämisen yhteydessä on eri tahojen toimesta hahmoteltu myös mahdollista euroalueen budjettilinjaa rahoituskehysten sisällä, joka voisi osaltaan esimerkiksi tukea investointeja euroalueella. Rahoitusvälineiden entistä vahvempi hyödyntäminen EU-budjetissa liittyy mahdollisesti siten myös EMU:n kehittämistyöhön. Komission alustavia suunnitelmia EMU:n kehittämiseksi on käsitelty E-kirjeessä E 115/ 2017 vp.

Rahoitusvälineiden ja -takausten käyttöä perustellaan muun muassa niiden mahdollisuudella houkutella mukaan yksityistä pääomaa ja siten saada niukoilla julkisilla varoilla aikaan enemmän. Tämä perustuu saatavaan vipuvaikutukseen sekä välineiden peruspääoman ja mahdollisen tuoton uudelleen kierrättämiseen. Rahoitusvälineiden ja -takausten käytön odotetaan myös vähentävän riippuvuutta julkisesta tuesta ja julkisten varojen käyttöä, koska lainat tulee maksaa takaisin ja vakuudet vapautettava. Tämän myötä odotetaan myös hankkeiden laadun paranevan.

Rahoitusvälineisiin ja -takauksiin liittyy myös riskejä. EU-budjetin takaustoiminnan kasvu kasvattaa jäsenmaiden EU-vastuita takauksesta syntyvän ehdollisen vastuun kautta. Jo nykyisen ESIR-takauksen osalta on EU-budjetissa

varauduttu enimmillään 9,1 mrd. euron tappioihin, kun takaustoiminnan kokonaismäärä on 26 mrd. euroa. Rahoitusvälineiden ja -takausten kokonaisvastuun tulee kuitenkin aina pysyä EU:n tuloille asetetun, jäsenmaiden yksimielisesti sopiman ylärajan puitteissa, joka on nykyisin 1,20 % jäsenmaiden yhteenlasketusta vuotuisesta bruttokansantulosta. Kasvava rahoitusvälineiden käyttö ja niitä koskevan joustavuuden lisääminen voivat myös heikentää EU-varojen käytön ja hallinnoinnin läpinäkyvyyttä. Julkiseen rahoitukseen liittyy myös riski yksityisen rahoituksen syrjäyttämisestä ja markkinahäiriöihin aiheuttamisesta.

Suomen kanta

Tulevan rahoituskehyskauden osalta Suomi pitää tärkeänä EU:n varojen tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamista entisestään.

Ottaen huomioon tarpeet rahoituskehyksen kokonaistason alentamiseen sekä etenkin ESIR:stä saadut myönteiset kokemukset ja tulokset, Suomi kannattaa EU:n budjetista tuettuja rahoitusvälineitä ja -takauksia sekä pitää niitä yhtenä toimivana keinona lisätä EU-varojen vaikuttavuutta.

Investointirahoituksen eri välineiden osalta Suomi painottaa erityisesti markkinapuutteisiin vastaamista, yksityisen rahoituksen mobilisointia ja kustannustehokasta toteutusta. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että julkisin varoin tuetut välineet ovat rajatun kokoisia ja määräaikaaisia eikä toimintaan liity maa-tai aluekohtaisia kiintiöitä.

Rahoitusvälineiden ja -takuiden käytön laajentamisessa tulee myös huomioida niihin liittyvät EU:n budjetin ehdolliset vastuut ja riskit.

Suomen tarkempi kanta mahdolliseen uuteen EU:n investointirahastoon ja rahoitusinstrumenttien käyttöön sekä soveltuvuuteen eri politiikan alalla arvioidaan osana rahoituskehyskokonaisuutta näitä politiikkoja koskevan kannanmuodostuksen yhteydessä.

LIITTEET

Asiasanat	rahoituskehykset, Eurooppa-neuvosto
-----------	-------------------------------------

Hoitaa	VM, VNK
---------------	----------------

Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, STM, TEM, UM, VTV, YM
----------	--
